

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Α' ΤΟΜΟΥ

Ιανουάριος 1963 — Δεκέμβριος 1964

Τεύχη 1 — 10

*Επιστημονικὸν ὄργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικοῦ*

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

	Σελ.	Τεῦχος
<i>Τῆς Συντάξεως</i> : Ἡ ἔκδοσις	1	1
» » : Προβλήματα σχετιζόμενα μετὰ τὴν σύνταξιν ἀναλυτικοῦ προγράμματος	1	B
» » : Ὑπόμνημα πρὸς ἔξοχ. Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων	1	4
» » : Πρὸς τὸν δεῦτερον τόμον μας	1	6

Μ Ε Λ Ε Τ Ε Σ

I. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ

<i>Κ. Ἀνανιάδης</i> : Ἡ ἀγροτική ἐκπαίδευσις στὰ πλαίσια τῆς γενικῆς Παιδείας	15	6
<i>Κ. Ἀνανιάδης - Γ. Μαραγκουδάκης</i> : Ἀγροτική καὶ Ἀγροτεχνική ἐκπαίδευσις στὴν Ἑλλάδα	59	7
<i>Φιλίπ Βερνόν</i> : Σύγχρονοι ἀπόψεις περὶ νοημοσύνης καὶ μετρήσεως αὐτῆς (μεταφρ. Τ. Πασσάκου-Κυριαζοπούλου)	19	2
» » : » » »	15	3
<i>Ἄρ. Βουγιούκα</i> : Τὰ φαινόμενα τῆς προσαρμογῆς στὴ λειτουργία τῆς ἀντιλήψεως	3	4
» » : Ἡ διαδικασία τῆς μαθήσεως	51	7
<i>Θεοφράστου Γέρου</i> : «Ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμισις» (κριτικὴ)	8	5
<i>Γ. Γεωργιάδης</i> : Τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα ἐκπαιδεύσεως	92	8
<i>Π. Ε. Δέρα</i> : Ὑπαρξισμὸς - Ἀγωγή, Ψυχολογία καὶ Ψυχιατρικὴ	161	9
<i>Ἔρנסτ Κασίρερ</i> : Τί εἶναι ἄνθρωπος. Μετάφ. - Σχόλια Θ. Γέρου	9	1
» » : » » » » »	14	2
» » : » » » » »	13	3
<i>Βασίλ. Α. Κονιδιτσιώτου</i> : Διαλεκτικὴ Ἀγωγή	3	1
» » : » » »	11	2
<i>Βασ. Ι. Δαζανᾶ</i> : Abbé de l' Erpée, ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἀγωγῆς τῶν κωφαλάλων	215	10
<i>Γεωργίου Μαραγκουδάκης</i> : Ψυχολογία Μαθήσεως καὶ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα	140	9
» » : Στοιχεῖα Νευροφυσιολογικῆς Ψυχολογίας	14	1
<i>Ἄντ. Μπενέκου</i> : Εἰσαγωγή στὴν Ψυχολογία τοῦ Bruner	22	2
» » : » » » » »	19	3
» » : Προβλήματα καὶ πειραματισμοὶ γύρω ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν	107	8

	Σελ.	Τεύχος
Ι. Σ. Μπρούνερ : «Η έννοια τῆς δομῆς στὴ σύγχρονη Παιδαγωγική» κατὰ μετάφραση Γ. Μαραγκουδάκη καὶ Ἀντωνίου Μπενέκου	11	5
Κ. Πασάκου : Σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ μέθοδοι εἰς Ψυχολογίαν καὶ Παιδαγωγικὴν	21	1
» » : » » »	32	2
Γ. Κ. Παπαγεωργίου : Δυσκολίες στὴν ἀνάγνωση καὶ γραφὴ .	199	10
Τριαντ. Τριανταφύλλου : Αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις εἰς τὴν Ἀγωγὴν	2	6
Κ. Χάρη : Ἡ ἐπιστημονικότης τοῦ διδασκάλου καὶ ἡ στάθμη τῶν σπουδῶν του	78	7
Λ. Χουσιάδα : Παρατηρήσεις γιὰ τὴν ἐπαγωγικὴ καὶ παραγωγικὴ σκέψη	4	2

II. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ - ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΨΥΧΙΚΗ - ΥΓΙΕΙΝΗ

Διδακτικοὶ πειραματισμοὶ

Α. Βουγιούκα : Ἐνα εὐκαιριακὸ θρησκευτικὸ μάθημα	181	9
» » : Ἡ προσφορὰ τοῦ Ζαχ. Παπαντωνίου στὰ παιδικὰ γράμματα	36	2
Θεοφράστου Γέρον : Ἡ Ὄρθογραφία τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1 διδακτικὸν πρόβλημα τοῦ σχολείου	47	3
» » : » » »	35	4
» » : » » »	32	5
Α. Κακαβούλη : Παιδικὰ ἐλαττώματα καὶ ἡ ἀντιμετώπισίς των εἰς τὸ σχολεῖον	39	4
Εὐθ. Κασιώλα : Πορίσματα τέστ Ἀναγνώσεως	30	1
» » : » » »	44	2
» » : » » »	18	4
» » : » » » καὶ Ἀριθμητικῆς	15	5
» » : Τὸ πρόβλημα τῶν καθυστερημένων μαθητῶν στὸ σχολεῖο	186	9
» » : » » »	230	10
Ἀντ. Κρέτση : Ἡ μαθητοποίησις τοῦ μαθητοῦ	26	1
» » : » »	32	2
Γ. Κυριαζοπούλου : Ἡ Σύνταξις τοῦ συγχρόνου Ἀναλυτικοῦ προγράμματος	34	1
» » : » » »	48	2
Ν. Δυμπέρη : Πρότυπα Δημοτικὰ Σχολεῖα	132	8
Γ. Μαραγκουδάκη : Σχέδιον Ἀναλ. Προγραμ. τῆς Α' τάξεως τοῦ Δημ. Σχολείου	1	3

		Σελ.	Τεύχος
	<i>Αντ. Μπενέκου</i> : Συμβολή εις τὸ πρόγραμμα συγκεντρώσεως τῆς διδακτέας ὕλης	24	4
	» » : » » » »	27	6
<i>Τφ</i>	<i>Γ. Ξεκάλου</i> : Τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνικότητος εἰς τὸ παιδί	26	2
»	» » : » » » »	26	3
»	» » : » » » »	12	4
	<i>Εὐαγ. Παπαγιαννάκη</i> : Τὰ τρία «Τί»	21	4
	<i>Δ. Κ. Παλυβοῦ</i> : Ἡ ψυχολογία τῶν πεποικισμένων παιδιῶν	174	9
»	<i>Κ. Πασσάκου</i> : Προσπάθειαι ψυχολογικῆς καὶ Παιδαγωγικῆς παρακολουθήσεως τοῦ μαθητοῦ	195	9
	» » : » » » »	243	10
	<i>Ν. Πετρουλάκη</i> : Πηγαι καὶ μορφῆ μαθήσεως	28	5
	<i>Ἑλπ. Σταματάκη</i> : Ἡ φιλολογία τῶν παιδιῶν	228	10
<i>Ε</i>	<i>Ἰω. Χαραλαμποπούλου</i> : Τὰ προβλήματα τῆς Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς τοῦ λαοῦ μας	38	1

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

	<i>Θ. Γέρον</i> : Educational Strategy for developing Societies τοῦ Adam Curle — Κριτικὴ Ἀνάλυση	90	7
	<i>Τ. Κυριαζοπούλου</i> : Ἡ Ἐπέκτασις τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως	137	8
	<i>Ἰω. Καμπανᾶ</i> : Ἐπιθεώρηση τοῦ βιβλίου Ἰω. Κυριαζικίδη : «Εἰσαγωγή στὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸν»	148	10
	<i>Κ. Κίτσου</i> : Ἰδρυσις Ἰνστιτούτου τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἀγωγῆς	35	5
	<i>Ν. Μπάρκα</i> : Ἐκθεσις ἀναφερομένη εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν Ἀθήναις συγκληθέντος Διεθνoῦς Συνεδρ. Μαθημ)κῶν	40	6
	<i>Αντ. Μπενέκου</i> : Ἐπιθεώρηση βιβλίου : 1) Ἑλπ. Σταματάκη : «Ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν ἐνηλίκων» 2) Reiser - Leythman - Frankl - Lefgren : «Μιὰ προσπάθεια συνενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως» Μεταφρ. Σχόλια Τρ. Τριανταφύλλου καὶ Γ. Μαραγκουδάκη. 3) Δ. Κ. Βακάλη : «Ἡ Ἐνιαία Συγκεντρωτικὴ Διδασκαλία»	95	7
	» » : Ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ βιβλίου Ν. Πετρουλάκη : «Γενικὴ Διδακτικὴ»	147	8
	<i>Γ. Ζύδη</i> : Στατιστικὴ περὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως	52	2
	<i>Γ. Ξεκάλου</i> : Διεθνῆς ἐκπαιδευτικὴ κίνησις	43	1
	<i>Κ. Πασσάκου</i> : Βιβλιοκρισία τοῦ βιβλίου «Ἡ Κρήτη τοπίον, ἀνθρωποι, γεγονότα, θρύλοι» — Λ. Γ. Πετρίδη	48	6
	<i>Τ. Τριανταφύλλου</i> : Ὁργάνωσις Σεμιναρίου	56	2

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

Ἡ ὀρθογραφία τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1 διδασκτικὸν πρόβλημα τοῦ σχολείου

Θ. ΓΕΡΟΥ, Β. Ε. Δ. Πανεπιστημίου Ἐδιμβούργου

Α'

Πολλῶ μείζονα δυσκολίαν (παρὰ ἢ διγλωσσία μας) παρέχει τοῖς διδασκομένοις ἡ παρ' ἡμῖν ἀρχαιοτέθεν ἐπικρατοῦσα ἱστορικὴ ὀρθογραφία μετὰ τῶν διαφόρων διφθόγγων, τῶν μακρῶν καὶ βραχέων φωνηέντων τῶν ποικίλων τόνων καὶ πνευμάτων, ὀξείας, βαρείας καὶ περισπωμένης, δασείας καὶ ψιλῆς, τῶ ἀπλῶν καὶ διπλῶν συμφώνων κλπ. Ταῦτα ὄντως βασανίζουν μεγάλως καὶ ἐπὶ μακρῶν τοὺς παῖδας διδασκομένους καὶ μανθάνοντας αὐτὰ μηχανικῶς, ὅτε οὐδὲν τούτων ἀισθανομένοις ἐν τῇ γλώσσῃ ἦν λαλοῦσι καὶ μανθάνουσιν. Καὶ ὅμως περὶ τῆς μεγίστης ἀληθῶς ταύτης πληγῆς οὐδὲν λέγουσιν οἱ νεωτερισταὶ (δηλ. οἱ φίλοι τῆς δημοτικῆς).

Χατζιδάκης

Συμπληρώθησαν πενήντα χρόνια ἀπὸ τότε πού δημοσιεύθηκε στὸ Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου, τεύχος 3, (1913) ἡ βαρυσήμαντη μελέτη (σελ. 170) τοῦ Μανώλη Τριανταφυλλίδη με τίτλο «ἡ ὀρθογραφία μας». Καὶ ὅμως δίνῃ τὴν ἐντύπωση ὅτι γράφτηκε προχτὲς ἀκόμα, γιὰ τὰ προβλήματα πού θίγει εἶναι καὶ σημερινὰ προβλήματα. Ἡ ὀρθογραφία εἶναι τὸ πρῶτο διδασκτικὸ πρόβλημα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ τῆς παιδείας μας γενικώτερα. Ὅλες μας οἱ προσπάθειες γιὰ τὴν ὀρθογραφία. Τριακόσιες διδασκτικὲς ὥρες δίνουμε τὸ χρόνο στὴν ὀρθογραφία καὶ ἄλλες τόσες ὥρες δίνουν τὰ παιδιά στὸ σπίτι καὶ ὁ δάσκαλος χωριστά, γιὰ νὰ ἐτοιμαστοῦν τὰ παιδιά στὴν ὀρθογραφία καὶ γιὰ νὰ διορθώσουν οἱ δασκάλοι τὰ τετράδια τῶν μαθητῶν. Ξέρεις ὀρθογραφία, ξέρεις γράμματα. Ἄνορθογραφος σημαίνει ἀγράμματος. Στὶς εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις τοῦ Γυμνασίου ἡ ὀρθογραφία παίζει τὸν πρῶτιστο ρόλο. Δὲν εἶναι σπάνιο μὰ ἀνορθογραφία στὶς εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις στὸ Πανεπιστήμιο (στὴ Χημεία ἢ στὴν Ἱστορία) νὰ σ' ἀφήσῃ ἀπ' ἕξω ἀπὸ τὶς πύλες του. Ἡ Γραμματικὴ κατάντησε θεραπαινίδα τῆς ὀρθογραφίας, ὄχι τῆς ὀρθῆς σύνταξης καὶ σωστῆς ἔκφρασης, τῆς ὀρθογραφίας. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι γνωστό. Τὰ παιδιά μας στὴν μεγίστη τους πλειοψηφία εἶναι βασικὰ ἀνορθόγραφα. Ὅλοι μας λίγο πολὺ εἴμαστε ἀνορθόγραφοι. Ἀπὸ τὴν ὥρα πού θὰ πατήσῃ τὸ παιδί τὸ πόδι του στὸ σχολεῖο καταλαβαίνει πὼς σχολεῖο, γράμματα, ἐπίδοση, ὅλα εἶναι ὀρθογραφία. Δύσκολο νὰ βροῦμε ἄλλο λαό, πού τὰ παιδιά του νὰ βρίσκουν τόσο δυσσοίωνες δυσκολίες ἀπὸ τὰ πρῶτα τους σχολικὰ θέματα. Πόσο δίκαιο ἔχει ὁ Τριανταφυλλίδης; Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀποκαρδιωτικό. Λίγοι εἶναι, ἀκόμα καὶ μέσα στοὺς ἀπόφοιτους τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ὅσοι ἀληθινὰ ξέρουν νὰ γράφουν χωρὶς λάθη. Κι ἐνῶ δὲν ὑπάρχει λαὸς πού νὰ βασανίζουν τὰ παιδιά του μετὰ τὴν ὀρθογραφία περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ —ὀρθογραφία μαθαίνομε ἕξι κι ἑπτὰ χρονῶν παιδιά, ὀρθογραφικῶς

κανόνες ἀτελείωτοι ἀποστηθίζονται κίολας στὴ Β' τοῦ ὑΔημοτικοῦ — «κ α ν ε ἰ ς
λαὸς δὲν εἶναι τόσο ἀνορθόγραφος σὰν καὶ μᾶς,
καὶ σὲ κανένα μέρος δὲν διαβάζη κανεὶς τόσα ὀρ-
θογραφικὰ λάθη ὅσα στὴν Ἑλλάδα, ἀκόμη καὶ στίς
πιὸ μορφωμένες τάξεις» (1). Λέτε νὰ ἀλλάξε ἡ κατάσταση ὕστερα
ἀπὸ πενήντα χρόνια;

Ἀπὸ τοὺς πρώτους μῆνες, τὸ παιδί τῆς πρώτης τάξης, ἀντιμετωπίζει ἀβοή-
θητο, τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθογραφίας. Γεμίζει κόκκινες μολυβιές τὸ γραπτό του,
παίρνει μικροὺς βαθμοὺς καὶ ἡ βαθμολογία κατεβαίνει ὅσο πληθαίνουν οἱ κόκκι-
νες μολυβιές.

Δέχεται τὴν τιμωρία τῶν γονεῶν του, ποὺ πιπιλίζουν τὸ μυαλὸ τοῦ παιδιοῦ
μὲ ἓνα δυὸ κανόνες γραμματικῆς ποὺ θυμούνται, καὶ τὶς φυλάγουν σὰν νᾶναι τὸ
κλειδί τῆς σοφίας. — «μακρὰ πρὸ βραχείας περισπᾶται» καὶ τὶς ἐπιπλήξεις τῶν
δασκάλων του γιὰ νὰ γίνῃ περισσότερο προσεκτικός. Ὅλα τὰ διδακτικὰ βιβλία
τῶν ἑκατὸν πενήντα χρόνων τοῦ ἐλεύθερου βίου τοῦ ἔθνους μας, καὶ πολὺ πιὸ
πρὶν, εἶναι γεμάτα μὲ ὑποδείξεις, πολὺ συχνὰ γραμμένες σὲ στίχους γιὰ τὴν ὀρ-
θογραφία, «ὅπερ οἶονεϊ τινι μέτρῳ περιλαβὼν πρὸς πισικόν, κατὰ τὸν Χιον Σκύ-
μνον, μνήμης ἐπιβοήθημα διὰ Σίχων παρέφρασεν» (2).

Τὶς δυσκολίες τῆς ὀρθογραφίας τὶς ἐπιτείνει ἡ διγλωσσία. Στὴν πρώτη καὶ
δεύτερη τάξη προσπαθοῦμε νὰ κρατήσουμε μιὰ ὁμοιομορφία, ἂν καὶ σ' αὐτές τὶς
τάξεις, ἀκόμη οἱ ἐπιπτώσεις τῶν ὀδηγητικῶν ἐγκυκλίων τοῦ Ὑπουργείου Παι-
δείας, γιὰ τὴ σύγγραφη τῶν ἀναγνωστικῶν, εἶναι ὀλοφάνερες. Σύγχυσι καὶ χάος
δημιούργησαν ἐνῶ ἡ πρόθεσή τους ἦταν νὰ φέρουν τὴν τάξη καὶ τὴν «ὁμοιομορ-
φία». Τὰ κακὰ θέβαια χειροτερεύει μὲ τὴν εἰσαγωγή τῆς καθαρεύουσας (Γραμμα-
τικὴ, σύνταξη, τύποι διαφορετικοὶ στὴν Δ' τάξη καὶ στὰ ὀλιγοθέσια ἀπὸ τὴν Γ'
τάξη). Τὰ παιδιά τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου βυθίζονται μέσα στὸν κυκεῶνα τῆς δι-
γλωσσίας. Ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς καὶ τῶν τύπων μιᾶς νέας μορφῆς
γλώσσας, ἔρχεται νὰ ἀνατρέψῃ τὴν κοπιαστικὴ ἀνοδικὴ πορεία τοῦ μαθητῆ, στὴν
προσπάθειά του νὰ κατακτήσῃ τὸ γλωσσικὸ ὄργανο, τὴ γραφή, τὴ σύνταξη τῆς
Δημοτικῆς. Καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ τὶς γνωστὲς συνθήκες λειτουργίας τῶν σχολείων
μας, μὲ τὶς πληθωρικὲς τάξεις τῶν μεγάλων πόλεων, μὲ τὰ χιλιάδες μονοθέσια ἢ
διθέσια σχολεῖα τῶν χωριῶν.

Στὸ Δημοτικὸ σχολεῖο καὶ στὴν κάθε τάξη του διαθέτουμε 250 ὥρες τὸ χρόνο
γιὰ τὴ γλωσσικὴ διδασκαλία χωρὶς νὰ ὑπολογίσουμε καὶ τὴν παράλληλη ἐργασία
ποὺ γίνεται στίς ἐκθέσεις καὶ στίς ἄλλες γλωσσικὲς ἀσκήσεις, ὅπου χρησιμοποιεῖ-
ται ὁ γραπτὸς λόγος, μὲ ἀποτελέσματα δυστυχῶς τόσο ἀσήμαντα. Ἡ διδασκαλία
τῆς Γραμματικῆς ἀποβλέπει μόνον στὴν ὀρθογραφία καὶ ἐλάχιστα στὴ σωστὴ ἔκ-
φραση καὶ σύνταξη.

2. Τὸ τοῦ Σοφωτάτου καὶ Ὀσιωτάτου Ἀναστασίου Γορδίου τοῦ ἐκ Βραυιανῶν τῶν
Ἀγράφων Πονωμάτων περὶ ὀρθογραφίας ἐκ τοῦ Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ (ἐκδοσις 1924),
εἶναι δὲ τοῦτο ἕμμετρα, συγκείμενα ἐξ 700 ὡς ἔγγιστα στίχων καὶ ἄρχεται οὕτω: Ὀρθο-
γραφίας Μαθητῆ, περὶ τῶν ὀνομάτων Μαθεῖν, εἰ φίλον ἢ τορ' σοι τὰ νῦν ἱμείρεται πως,
τοὺς δὲ στίχους συνετῶς ἀνάγνωθι συχνάκις, καὶ μάθοις τίνα τῷ μικρῷ τίνα τῷ ὦ μ ε-
γάλῳ καὶ τίν' αὐθις τῷ Ε ψιλῷ, καὶ τίν' αὐτῷ τῷ Ἦτα' τίνα δ' ὡσαύτως γράφεται τὸ Ὑ-
ψιλῷ, καὶ τίνα τῷ γε Ἰῶτα, καὶ αὐταῖς τρισὶ ταῖς καλουμέναις Διφθόγγοις, ἀλφ' Ἰῶτα, τε,
Εἰῶτα, καὶ Οἰῶτα»: Ἀπὸ τὸ Σύνταγμα Ὀρθογραφικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, συντα-
χθέν ὑπὸ Α. Κ. Γιαννοπούλου Μεσολογγιέως). (Ἐν Πάτραις τυπογρ. Π. Εὐμορφοπού-
λου 1875).

Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ καταλήξουμε στὸ συμπέρασμα ὅτι, ὅσον καιρὸ μᾶς δέ-
νει ἡ διγλωσσία καὶ ἡ ἱστορικὴ ὀρθογραφία διατηρεῖ ἀμετάβλητες ὅλες τὶς θέσεις
της, τὰ παιδιὰ μας θὰ ἐξακαλουθοῦν νὰ δίνουν χιλιάδες ὥρες ἐργασίας γιὰ νὰ
ξεφύγουν ἀπ' τὸ λαβύρινθο καὶ ὄλο βαθύτερα θὰ βυθίζονται.

Μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις πού δὲν εἶναι καὶ τόσο αἰσιόδοξες, θὰ δοκιμάσουμε νὰ
ἀντιμετωπίσουμε τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1 διδακτικὸν πρόβλημα τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου.

Γιὰ ἀπλοποίηση τῆς ὀρθογραφίας δὲν θὰ γίνῃ λόγος ἐδῶ. Γιὰ κατάργηση
τῆς διγλωσσίας οὔτε. Εἶναι προτάσεις πού θὰ τὶς κάνουν ἄλλοι. Ἐμεῖς ἀπλῶς ἐπι-
σημαίνουμε τὴ μεγάλη ζημιὰ πού γίνεται στὴ μόρφωση τῶν παιδιῶν τοῦ ἐλληνικοῦ
λαοῦ μὲ τὴν ὑπαρξή τους. Θὰ προσπαθήσουμε λοιπὸν νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὸ πρό-
βλημα διαφορετικά:

Ὡς τώρα ἐκτὸς ἀπὸ τὴ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς, οἱ μαθητὲς ἀσκοῦνται
καθημερινὰ στὴν ὀρθογραφία πάνω σὲ κείμενα παρμένα στὴν τύχη.

—«Πάρτετε γιὰ ὀρθογραφία 4 ἢ 5 σειρές». Αὐτὸ γίνεται πάνω ἀπὸ 200 φορές
τὸ χρόνο. Καὶ τὰ παιδιὰ, ἔτσι λέμε ὅτι μαθαίνουν τὴν ὀρθογραφία 8 - 12 χιλιάδων
λέξεων (ἂν τὶς μαθαίνουν). Νομίζω πὼς δὲν χρειάζονται παραπάνω ἀπὸ 1000—
1500 λέξεις γιὰ νὰ μπορέσῃ τὸ παιδί τῶν μικρῶν τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ scho-
λείου νὰ ἐκφραστῇ πλούσια, καθαρά, λογικά.

Ἄντὶ λοιπὸν νὰ μαθαίνουν λέξεις πού πολὺ σπάνια τὶς χρησιμοποιοῦν στὸ
λόγο τους, δὲν θὰ ἦταν προτιμότερο νὰ στηριχτῇ ἡ ὅλη ἐργα-
σία στὸ λεξιλόγιο πού χρησιμοποιεῖ τὸ παιδί καὶ
στὰ λάθη πού κάνει πάνω στὸ λεξιλόγιο πού χρησι-
ποιεῖ;

Αὐτὴ εἶναι ἡ πρόταση. Τώρα πού θὰ βροῦμε τὸ λεξιλόγιο τοῦ παιδιοῦ;

Τὸ παιδί στὶς ἐκθέσεις του, στὸ ἡμερολόγιο του, στὶς γραφές του ἀνακοινώ-
σεις, στὶς περιλήψεις καὶ στὶς προφορικές ἀνακοινώσεις (γιὰ τὶς ὁποῖες μποροῦμε
νὰ χρησιμοποιήσουμε μαγνητόφωνο), ἐκφράζεται λίγο ὡς πολὺ ἐλεύθερα. Μέσα
ἀπ' αὐτὰ τὰ κείμενα θὰ ἀντλήσουμε τὶς λέξεις πού δὲν τὶς γράφει σωστά. Θὰ τὶς
συγκεντρώσουμε, θὰ τὶς βάλουμε μέσα σὲ κείμενα, σὲ πλούσια πλοκὴ καὶ μ' ὅλες
τὶς ἔννοιες πού ἐκφράζουν στὶς τοποθετήσεις τους σὲ διάφορες προτάσεις (ἢ ἔννοια
πού παίρνουν οἱ ἴδιες λέξεις μέσα σὲ διάφορες προτάσεις), καὶ θὰ τὶς δίνουμε σὰ
γυμνάσματα ὀρθογραφικά.

Ἔτσι σιγὰ σιγὰ θὰ δημιουργήσουμε ἓνα βασικὸ λεξιλόγιο πού θὰ τὸ κατέχουν
τὰ παιδιὰ ὀρθογραφικά καὶ νοηματικά καὶ θὰ τὸ ἐμπλουτίζουν τὰ παιδιὰ μὲ μιὰ
πλούσια ἀνάγνωση ἐλευθέρων ἀναγνωσμάτων καὶ καλογραμμένων βοηθητικῶν βι-
βλίων.

Στὸ ἐπόμενο τεῦχος θὰ δώσουμε ἓνα πίνακα λέξεων βασικῶν καὶ μιὰ σειρά ὀρ-
θογραφικῶν γυμνασμάτων τῶν μικρῶν τάξεων. Γιὰ περισσότερα θὰ βροῦν οἱ ἐνδι-
αφερόμενοι σὲ σχετικὸ βιβλίο τοῦ ὑποφαινομένου πού κυκλοφορεῖ τὸν ἐπόμενο Σε-
πτέμβριο πού θὰ εἶναι γιὰ τὸ μαθητὴ μὲ χωριστὲς ὁδη-
γίες γιὰ τὸ δάσκαλο.

Θ. ΓΕΡΟΥ

